

GAL-TAN:s intåg på den politiska arenan

**Från klasskamp
till kulturkamp?**
– en artikelserie från
föreningen Aurora.

num
mer. 1

Anders-William Berg

GAL-TAN:s intåg på den politiska arenan

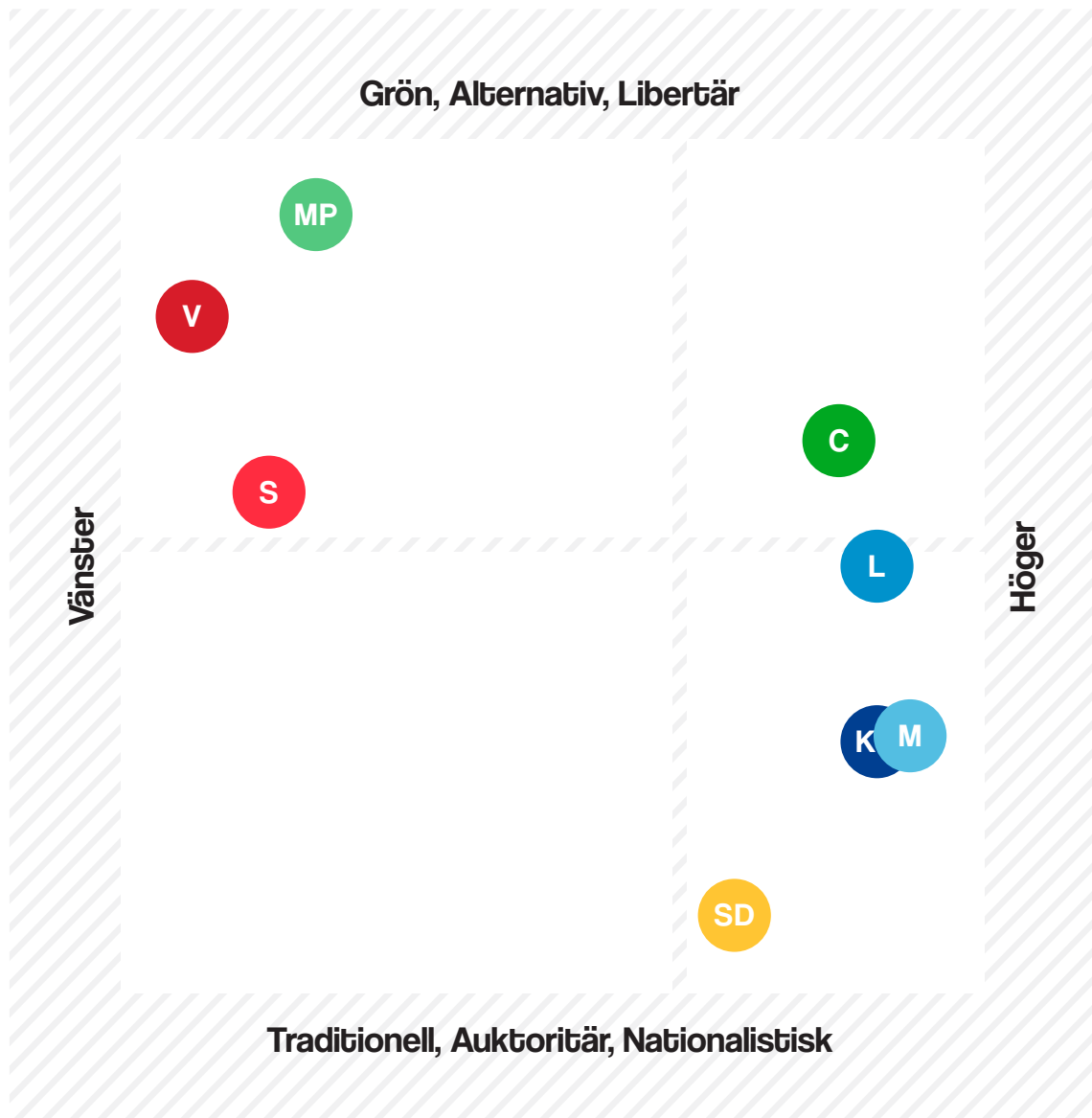
Inför valrörelsen 2018 uppdaterade SVT sina partiledarutfrågningar med en skala utöver vänster-höger-skalan: GAL-TAN-skalan.¹

Vid sidan av den traditionella vänster-höger-skalan har vi valt att komplettera med den nya politiska skalan för att beskriva värderingskonflikterna i svensk politik. Medan vänster-högerskalan mest har gällt ekonomi och fördelningspolitik har den nya skalan oftare använts för att ge en bild av de politiska partiernas restriktiva eller generösa inställning i migrationsfrågor.

Dessa värderingskonflikter tyckte SVT var så viktiga att man dessutom valde att införa GAL-TAN-axeln i ”Valkompassen”, en nättjänst från Public service i vilken medborgarna skulle få hjälp i att rösta rätt utifrån de politiska övertygelser man har men som man

kan behöva få hjälp med att uttrycka. Skalan illustrerades av SVT, och ofta likaså i andra sammanhang, rent grafiskt som fyra fält som delades av två korsade axlar där den ena, horisontella axeln syftade på vänster- till högerposition och den andra, vertikala syftade på TAN- till GAL-position (se Figur 1). I något av dessa fyra fält brukar politiska aktörer placeras. Detta fick partiledarna göra i SVT:s partiledarutfrågning vilket i sin tur del fick bli en del av underlaget till deras ”Valkompass”. Diverse nyhetstidningar i landet gjorde gemensam sak med SVT och i ledarartiklar omfamnades skalan med öppna armar.²

Varför fick skalan ett sådant genomslag, hur gick det till, hur förhöll sig de politiska aktörerna till det och vad är den politiska logiken i de olika förhållningssätten?

Figur 1.
Partiernas placering enligt SVT:s
valkompass 2018

Ursprung och spridning

GAL-TAN-modellen utvecklades av Liesbet Hooghes, Gary Marks och Carole J. Wilson och presenterades för första gången i deras artikel ”Does Left/Right Structure Party Positions on European Integration” från 2002.³ Modellen har då ett snävare fokus än det ska få i ett senare skede, och syftar främst till att beskriva europeiska partiers syn på EU-medlemskap. När SVT öppnar ögonen för begreppet så är denna artikel 16 år gammal, är det verkligen denna artikel redaktionen på SVT funnit behjälplig i att förstå de nya uppfattade politiska konfliktlinjerna?

Nej, troligtvis är det Henrik Eken-gren Oscarsson, professor i statsvetenskap och valforskare, som uppmärksammat dem på GAL-TAN-skalan. Denne har sedan sin avhandling 1998 argumenterat för en tolkning av politiken med en kompletteringsaxel snarlik GAL-TAN:s. 2015 nämnde han Hooghes, Marks och Wilsons modell i ett blogginlägg där han argumenterade för att GAL-TAN-axeln hade ett avgörande förklaringsvärde för valutkomsten 2014.⁴ Han har sedan utvecklat sin analys längs samma linje och gjort sig till en auktoritet i ämnet.⁵

I riksdagsvalet 2014 hade Sverigedemokraterna mer än fördubblat sitt resultat från 2010 då de just kommit över fyraprocentsspärren och det blev 2014 tydligt att det inte var en fluga á la Ny Demokrati man hade att göra med. Landets politiska kommentatorer famlade dock fortfarande i stora drag i mörkret och sökte efter något att greppa tag i. De fann Oscarsson som nära inpå den dramatiska händelsen tycktes ha en förklaring som i alla fall var god nog. Professorns försvenskning av den internationella modellen har i vilket fall som helst varit en

stadig grund nog för att SVT skulle göra modellen till sin.

Men det är inte bara public service som ordat om begreppet. Även mer partipolitiskt kopplade debattörer har kommenterat skalan. Intressant är att dessa kommentarer övervägande varit kritiska sådana, både från höger och från vänster. Exempelvis har från marknadsliberala Timbros håll påpekats att partier som Miljöpartiet och Feministiskt Initiativ har tagit till statliga och på så vis tämligen ”auktoritära” medel för att uppnå sina gröna respektive ”alternativa” mål. I andra änden har den till Vänsterpartiet kopplade tidningen Flamman ifrågasatt den nya skalan just för att den slätar över klasskonflikter i politiken.⁶

Trots kritiska röster så har skalan fått genomslag. Bland annat ”uppifrån” i politisk media, från de som producerar politisk analys och tyckande, men också ”underifrån”, från politisk medias konsumenter, det vill säga medborgare som försöker sätta sig in i den politiska debatten. Som statsvetaren Anders Backlund visar på i ett inlägg på bloggen ”Om makt och politik” så är ett intressant exempel på detta hur GAL-TAN får sitt genombrott i svenska medier 2016, året för den brittiska folkomröstningen om EU-utträde (den 23 juni 2016), för att sedan skjuta i höjden i samband med valet 2018 (se Figur 2).⁷

Så om kritiken är så utbredd bland delar av det politiska kommentariatet, varför har skalan ändå fått ett sådant genomslag? Antingen fångar den trots allt en verklig konflikt eller så finns det ett politiskt intresse hos vissa debattörer att använda sig av denna inramning av politiken eller så är det en blandning av de två.

Med detta i åtanke är det av intresse att närmare undersöka hur skalan diskuteras i den politiska debatten med särskilt fokus på tiden för dess genombrott, åren kring valet 2018.

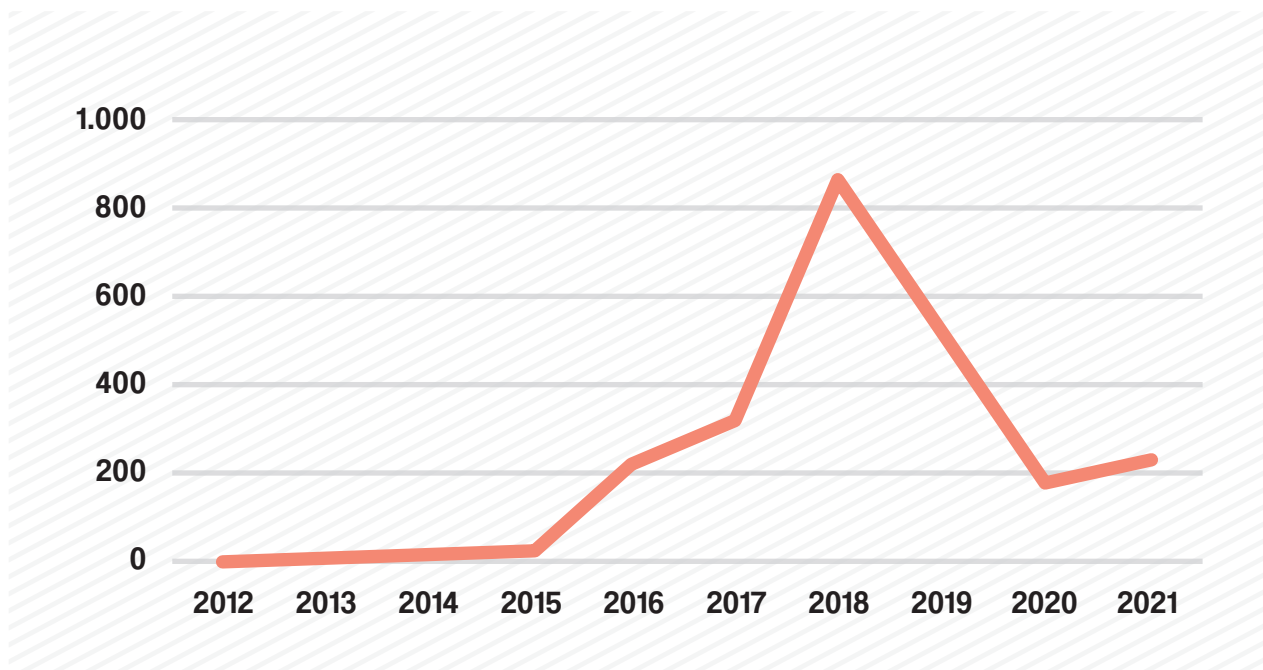
För att göra detta överskådligt delas de politiska debattörerna som nedan kommer diskuteras in i fyra kategorier. Dessa är:

1. Höger-TAN
2. Höger-GAL
3. Vänster-GAL
4. Vänster-TAN?

Dessa kategorier följer GAL-TAN-skalan logik och inte nödvändigtvis min egen. Att de olika debattörerna placeras där de gör har inte heller att göra med huruvida de självidentifierar sig med kategorin utan om var de placeras av SVT:s valkompass.⁸

Läsaren märker säkert att fältet ”vänster-TAN”, i grafen från SVT:s valkompass, är tomt, varför jag valt att ställa mig mer frågande till denna kategori och diskutera den i kontexten av en marginell konflikt som skett i utkanterna av Vänsterpartiet och i

kretsarna till vänster om dem för att illustrera problematiken. Därför tituleras denna del, ”Vänster-TAN?”, med ett frågetecken. SVT:s valkompass får ses som den allmänt vedertagna ”mainstream”-tolkningen av var de olika partierna och de dem närliggande debattörerna bör placeras på GAL-TAN-skalan. Detta då SVT i sin roll som Public service har en dominant position och då placeringen på skalan är partiernas (riksdagsledamöter och partiordföranden) egen. Till sist ska sägas att mycket har skrivits och ordats om GAL-TAN-skalan sedan valet 2018. För att göra det överskådligt kommer de fyra ovan nämnda lägrens reaktioner omkring och den nära tiden efter valet och skalans breda, offentliga lansering främst att diskuteras. Detta för att redogöra för hur de olika förhållningssätten till skalan växte fram och som i stort lever kvar idag, något jag kortfattat redogör för i artikelns avslutande sammanfattning tillsammans med en diskussion kring den politiska logiken i de olika förhållningssätten.

Figur 2.
Antal svenska artiklar i Mediarkivet som nämner ”GAL-TAN” eller ”GAL/TAN” (2012–2021). Bild hämtad från bloggen ”Makt och politik”.

De politiska aktörernas förhållningssätt under genomslagsåren

”Höger-TAN”

Sverigedemokraterna, i form av deras webbtidning ”Samtiden”, var initialt något kritiska mot skalan men främst då den ansågs kategorisera värderingskonflikterna fel. Invändningen var inte mot politiken som en värderingskonflikt som sådan. Chefredaktören Dick Erixon ville i en artikel gå längre - konflikten står mellan utopism och realism.⁹

Erixon invänder i stora drag inte mot SD:s politik som ”TAN” men menar att tradition, auktoritet och nationalism är ett uttryck för realism och respekt för lagar och traditioner. ”Utopisterna” inser å andra sidan inte att ”vägen till helvetet är kantat med goda intentioner” utan tror att de inte behöver respektera lag och tradition då de inte kan fela eftersom de vet att de vill gott. Det hela kan ses som ett sätt att acceptera premisserna för ”GAL-TAN” där man inverterar den tendentiösa undertonen av GAL-TAN som från visst håll målats upp som ett förhållande av GOD/OND.¹⁰

Med tiden kom dock Samtiden och Erixon att i stora drag acceptera att föra den politiska diskussionen inom ramen för GAL-TAN-skalan, dock under den egna rubriceringen ”konservativ-aktivistskalan”. I en artikel från 2018, i upptakten till riksdagsvalet, uttryckte Erixon en viss entusiasm för vilka möjligheter detta gav ”att balansera vänsterprofil i vissa avseenden med högerprofil i andra, utan att väljarna blir villrådiga” medan det är just konservatismen (TAN) som är det avgörande och där man bör vara ståndfast, menade Erixon.¹¹

Statsvetarna menar att Sverigedemokraterna kan få problem med att deras väljare är så utspridda utefter höger-vänsterskalan. På samma

sätt som Socialdemokraterna har problem eftersom deras väljare är så utspridda utefter konservativ-aktivistskalan.

Jag har invändningar mot den analysen. Höger-vänsterfrågor har vi i Sverige tradition av att avgöra i mitten. Man kan vara för höga, skattefinansierade välfärdsambitioner men samtidigt förespråka valfrihet och företagsamhet inom välfärdssektorn. Här går det att balansera vänsterprofil i vissa avseende med högerprofil i andra, utan att väljarna blir villrådiga.

Sådan balans är inte lika lätt att göra utefter konservativ-aktivistskalan. Man kan inte som Socialdemokraterna ena dagen säga att man i migrationsfrågor ska ligga på EU:s lägsta nivå, för att nästa dag säga att 9.000 män utan skyddsbehov ska få stanna och därmed bryta mot löftet att ”ett nej är ett nej”. Sådana kast skapar inte trovärdighet hos väljarna. Till och med Centerpartiet tycks få lida för att man bryter mot principen om att ett nej ska vara ett nej.

Senare samma valår deltar Jimmie Åkesson i SVT:s partiledarutfrågning och ombes placera sitt parti på den variant av GAL-TAN-skalan som SVT använder sig av där GAL är ”global” och TAN ”traditionell”. Han sätter sig då i jämnhöjd med Moderaterna på höger-vänsterskalan och motiverar detta med att han ”personligen” tycker det är rimligt utifrån vad som står i Sverigedemokraternas valmanifest om skattepolitik men att han ”lika gärna” skulle kunna placera SD i mitten och försvara det. Han placerar dock sitt eget parti mer mot ”traditionell”-polen än vad Ulf Kristersson gjorde.¹²

Som enda SD-ägda publikation som är menad för en publik både inom och utanför partiet kan Samtiden ses som en del av SD:s bredare organisation.

Om Samtiden i egenskap av detta kan sägas föra den teoretiska, strategiska diskussionen kring GAL-TAN-begreppet så kan så kan Åkessons framträdande i SVT:s utfrågning ses som utförandet, praktiken i frågan. Åkessons tydliga placering av sitt parti i det "traditionella" fältet och markeringen av detta som det viktiga och principiella för deras politik tillåter partiet samtidigt en mer "pragmatisk" hållning i det ekonomiska där han "lika gärna" hade kunnat placera partiet i en mittenposition.

"Höger-GAL"

När GAL-TAN-skalan fick sin första verkliga "boom" i efterdyningarna av Brexit-valet ställde sig den liberala tankesmedjan Timbro kritisk i en artikel från den 17 april 2017. Lars Anders Johansson, Redaktionschef på Timbro och chefredaktör för Smedjan (Timbros webbtidning), ville mena att GAL-TAN utgick från "eliternas moral" och ville paketera om en gammal konflikt som ny - nämligen den om individualism mot kollektivism.¹³

Förut fördes kampen mer öppet, menade Johansson, under paroller som "kampen om produktionsmedlen" men nu är det kampen för jämställdhet och mångfald i företagsledning som gäller. Johansson menar att detta är mer "mjuka" men än mer förrådiska värderingar kollektivisterna väljer att förankra sig i. Samtidigt erkänner han en kompletterande axel till vänster-höger nämligen axeln liberal-auktoritär.

För den oinitierade kan detta verka lite förvirrande - var det inte just en tendentiös skala mellan hårda och förrådiskt mjuka värderingar man invände mot? För den som läser vidare framgår det dock att vad Johansson invänder mot är "grön" som förenlig med frihetlig och att varken GAL eller TAN fångar den "auktoritära antitraditionalism" som karakteriserat den svenska statens sociala ingenjörsskap.

Man vill försvara liberalismen både från att vara antitraditionell och från att vara synonym med socialliberala/demokratiska statliga ingrepp. Johansson väljer att ställa upp den sammanfattade kritiken av GAL-TAN och den korrekta politiska konfliktlinjen på följande vis:

Bortom de trendiga livsstilsmarkörerna väntar som vanligt de grundläggande konflikterna: Skall vi ha mer eller mindre ekonomisk frihet? Skall vi ha mer eller mindre statligt tvång?

Tappar borgerligheten bort dessa grundläggande frågor riskerar väljarna i framtiden att stå inför valet mellan två olika former av auktoritär kollektivism. Bevare oss för det.

Det framstår här som att Timbro trots allt accepterar en konventionell tolkning av höger och vänster som politikens korrekta konfliktlinje - skattepolitik, statligt mot privat ägande och marknadsregleringar mot fri marknad. I denna konflikt står liberalismen på den etiskt och politiskt korrekta sidan mot auktoritarianismen/kollektivismen - främst på grund av sitt motstånd mot statliga ingrepp i marknaden och mot medborgarna.

Detta får säkerligen inte många läsare att häpna. Vad som däremot kan höja ett ögonbryn eller två är hur denna till synes så tvärsäkra linje kom att vackla efter bara två år. Den 26 februari 2018 gick den liberala statsvetaren och tidningsmannen Sven Nycander till attack mot Timbro-kopplade nyliberaler som Johan Norberg och Fredrik Segerfeldt som han menade hade manipulerat en generös asylopinion till att tillåta en oreglerad invandring vars egentliga, nyliberala syfte var att dekonstruera den svenska välfärdsstaten.¹⁴

Ett ganska tafatt försvar av nyliberalerna baserat på att de minsann visst bryr sig om flyktingarnas situation och inte var några cyniker publicerades i SvD¹⁵ av en debattör med bakgrund i Svenskt Näringsliv.

En mer socialliberalt orienterad debattör med bakgrund i Liberalerna ville i stället mena att nyliberalernas allians med asylaktivisterna var något gott och naturligt - de stod ju varandra nämligen nära på GAL-TAN-axeln.¹⁶

Denna Nycander-debatt symboliserar ganska väl den idémässiga debatt som stått bakom den borgerliga orienteringen bort från liberalism mot konservatism vi sett de senaste åren. För att bevisa denna omorientering krävs rimligtvis inte en ambitiösare djupdykning än att hänvisa till Ulf Kristerssons uttalanden på området, det kvasiexisterande ”konservativa blocket” och något så banalt men symboliskt betydelsefullt som bytet av den Reinfeldtska ”nya Moderaterna”-loggan till den äldre loggan i mörkblåare ton och fritt från epitetet ”nya”.

I denna politiska utveckling och mot denna kritik av nyliberalismens värderingar har Timbro försökt hänga med. Den 8 oktober 2019 lät man meddela sin satsning på ”frihetlig konservatism” - ett begrepp man anställt projektledaren Fredrik Hultman för att ”utforska”.¹⁷ Detta nästan parodiska uttryck för företagsvärldens konsultkultur och -arbetssätt har i vilket fall som helst resulterat i att Hultman producerat flera artiklar på temat ”marknad bra - abstrakta frihetsideal dåligt”.¹⁸

Samme Johansson som nämndes ovan har, till synes i spåren av denna inomborgerliga debatt, 2019 kommit att försöka nyansera relationen mellan liberalism och konservatism i en artikel i Smedjan¹⁹

Det finns med andra ord ingen grundläggande motsättning mellan liberalism och konservatism. Liberalism krockar med konservatism först då den slår över i destruktiv radikalism, och konservatism krockar med liberalism först då viljan att bevara en rådande ordning tillåts trumfa den enskilde individens fri- och rättigheter.

På detta vis argumenterar Johansson för att konservatismens traditionalism är helt förenlig med liberalismen i moderna samhällen där det traditionella och hävdvunna är privategendom och ”individens rättigheter”. Det är just mot de auktoritära ingreppen i det traditionella som kampen står - det är liberalkonservatismens analys.

Därutöver vill Johansson komplicera föreställningen om nationalismen som en konservativ rörelse. Johansson menar i artikeln att ”nationalismen [är] radikalismens ättelägg” på så vis att den tidiga, radikala liberalismen var just nationalliberal och använde en nationalistisk retorik och symbolik för att argumentera för en liberalism och nationalism som ville göra upp med feodalismens privilegier och monarkism.

För att sammanfatta: GAL-TAN-skalan skär tvärs igenom den marknadsliberala ideologin och den borgerliga realpolitiken. G ses som att stå i direkt motsats till L i GAL och A som en aggressiv part i en konflikt med T i TAN. En viss ambivalens finns mot N där det nationalistiska både har potential att vara en anti-T kraft men i samtidens nationalpopulistiska rörelser beskrivs som lika A(uktoritär) som G.

Om denna språkliga labyrinth och bokstavsröra förvirrar er, kära läsare, fundera då på hur GAL-TAN-skalans byggstenar upplevs av gemene marknadsliberal.

” Vänster-GAL ”

”Vad är det för sossemonster jag har varit med och skapat?” Frågade sig den miljöpartistiske före detta utbildningsministern Gustav Fridolin i en debattartikel den 15 januari 2020.²⁰ Han skissar upp en liknelse om en ”fest för tillfälligt frigivna småbarnsföräldrar” där de alkoholpåverkade samlats i köket klockan 02:30 för att utbyta djupt förträngda tuffa sanningar om en hård värld som måste bemötas med samma hårdhet. Vad detta ska likna är socialdemokratins idédebatt.

Fridolin skriver:

Det är alltså detta som är den senaste socialdemokratiska trenden (...). Bli ett parti till vänster som samtidigt koketterar med hårda gränspolis, militärer, väktare och som inte har särskilt mycket till övers för flyktingar, intersektionell feminism, mångkultur eller något annat som går att avfärda som identitetspolitik.

De kallar det vänster-TAN. Vänster i ekonomisk politik, men mot gröna och liberaler i värderingsfrågor.

Fridolin fortsätter med att bygga sitt argument med att det är en sorts lockande faustiskt avtal för socialdemokrater att spela på främlingsfientlighet och nationalism för att triangulera SD för att sedan ostört kunna driva klassiskt socialdemokratisk politik. Han pekar vidare på att just ett sådant avtal ingicks i Danmark men att där har den socialdemokratiska regeringen inte alls nått stora framgångar varken med klassisk socialdemokratisk politik eller i växande väljarantal. Det är alltså inte framgång som väntar Sveriges socialdemokrater om de ingår detta avtal då det "egentligen" bara är högerpolitik. Detta är inte, enligt Fridolin, vad socialdemokratiska väljare tillika potentiella framtida väljare vill se från Socialdemokraterna. Trots att artikeln genomgående laborerat med GAL-TAN-skalan så avslutar Fridolin sin artikel på följande vis:

För vad är man annars? Vad blir S om de ena dagen är beredd att sänka skatten för de rikaste för att stänga ute några TAN-partier, för att nästa gå och ställa sig i TAN-hörnan?

Det finns ju ett enklare ord för de som både sänker skatter och vill minska invandring än vänster-TAN. Höger.

Fridolin skapar här ett motsatspar - ett TAN som likt ett brett men något ohållbart konstruerat tält omfamnar militärvurmande, flyktingmotstånd, kritik av mångkultur (som något ideologiskt positivt eller ett de facto

samhällstillstånd?) och kritik mot den för allmänheten nog ganska okända teoretiska inriktningen intersektionalism. Mot detta ställer han gröna, liberala och, underförstått även den tredje komponenten av GAL-förkortningen, det vill säga "alternativa" värderingar som implicit definieras som allt som inte är TAN. Därefter använder han den ovan beskrivna liknelsen för att säga att motsättningen är konsekvensen av ett fylleris och/eller dåligt självförtroende, att analysen utifrån den inte har någon verklighetsförankring, att handling utifrån den kommer leda till förlust och att den i sig själv egentligen inte finns för det är bara högerpolitik, som slutklämmen vill göra gällande. Denna aningen schizofrena inställning till GAL-TAN:s motsättning förstärks något av att till Miljöpartiet nära besläktade mediala organ, såsom Tidningen Syre vilka vi kommer återkomma till, istället bejakar skalans logik och uttrycker en entusiasm för en frihetlig positionering inom ramen för den.²¹

Mindre schizofrent, mer defaitistiskt men lika omfamnande användes motsatsparet av debattören Enna Gerin, representant för den LO-kopplade tankesmedjan Katalys, i Aftonbladet Kultur den 13 december 2019.²² Detta var dagen efter det brittiska valet som till övervägande del handlade om hur det brittiska EU-utträdet skulle genomföras och där Labour fick sitt sämsta resultat sedan 1935.²³

I artikeln drivs implicit tesen att all konventionell vänster-höger politik (definierad som ekonomisk omfördelningspolitik) slängs överbord i detta val om EU:s tullunion, finanspolitiska ramverk, fria rörlighet och förskjutning av politisk beslutsfattandemakt till ett svagt parlament på östra sidan kanalen. Valet var nämligen ett kulturrig där människors djupt rotade, apolitiska värderingar var den avgörande faktorn.

De båda användarna i dessa två artiklar har ganska olika profiler. Miljöpartiet har länge profilerat sig som ett sorts ”värderingsparti” som i sin retorik utgår mycket från en sorts medmänsklighetsdiskurs där miljö, HBTQ-frågor, flyktingamnesti och så vidare, alla vävs till en någorlunda enhetlig ideologisk väv.²⁴

Katalys, å sin sida, har snarare den motsatta profilen där värderingsfrågor ses som separerade från materiella sådana och att värderingsdebatter endast tjänar till att distrahera från materiella reformer. En mer materiellt orienterad reformpolitik, argumenterar man också för, gör värderingskonflikterna överflödiga.²⁵

Vad som förenar är oviljan att diskutera vissa frågor såsom medborgarskap, nationalism och flyktingpolitisk kritik som sprungna ur rationella grunder och materiella intressekonflikter. Katalys betecknar gärna dessa frågor som just ”postmateriella” och hanterar dem, som i Gerins fall, som irrationella eller nästan själsliga frågor som ligger så djupt begravda i människors psyke att inga argument som appellerar till ekonomiska intressen kan nå dem.²⁶

Denna irrationalitetens kvävande makt tillskriver också Fridolin TAN-blocket. Det hela är ett fylleris, en djupt förträngd längtan till det mörka medan de egna GAL-värderingarna är sunt förnuft och det enda etiskt korrekta alternativet. Katalys vill gömma sig för kampen medan Miljöpartiet är berett att utkämpa den öppet men deras analys av vad de ser som TAN är densamma - ett irrationellt mörker.

” Vänster-TAN?”

Här kommer vi kort behöva avvika från att sätta den politiska avsändaren i fokus. Detta då vänster-TAN-rutan står tom, som GAL-TAN-grafen i början av kapitlet visade. Det kan också verka märkligt att överblicken nedan kommer att ha ett särskilt fokus

på Vänsterpartiet som enligt grafen är GAL-orienterade men detta fokus beror just på att Vänsterpartiet fungerat som en sorts grindvakter mot tendenser till något som skulle kunna kallas en TAN-vänster.

Där Socialdemokraterna och vissa små socialistiska grupperingar visat på mer flexibilitet har Vänsterpartiet från centralt håll stakat ut en linje att motarbeta alla tendenser till vad de uppfattar som en legitimering av en värderingsorienterad politik, särskilt inom de egna eller till de egna närbesläktade leden.

Vänsterpartiets partisekreterare Aron Etzler diskuterade GAL-TAN-skalan under 2018 års valrörelse i en debattartikel i DN.²⁷ Hans argument, sammanfattat, är att GAL-TAN gör en imprecis uppdelning av politikens konfliktlinjer då den skär rakt igenom många partier:

Var ska Liberalerna, som både anser sig vara frihetligt och internationalistiskt (GAL) samtidigt som partiet har en mer auktoritär syn på skolan, brott och straff (TAN) hamna? Var hamnar Miljöpartiet som i program anser sig vara ett frihetligt parti (GAL), men som i praktiken föreslår att man ska sätta fotboja på flyktingar (TAN)?

Att konflikten inte är särskilt ny utan snarare en nedskalning av politiken till en konflikt mellan liberalism och konservatism:

Till att börja med utgör inte GAL-TAN-skalan riktigt såsom ofta påstås en ny dimension. Snarare skär den bort en del av valalternativen och framhäver andra. GAL är inte svår att identifiera som liberalism, och TAN som konservatism.

Och att GAL-TAN-skalans logik huvudsakligen tjänar till att stärka SD:s världsbild och deras möjlighet att manipulera det politiska samtalet till deras fördel:

Den troliga fortsättningen är att SD höjer ribban med några väl genomtänkta utspel kring kriminalitet och

invandring, som sedan Moderaterna och Socialdemokraterna ska neutralisera genom anpassning.” (...) ”Den yttersta konsekvensen av att låta SD:s verklighetsbild styra valrörelsen är att grunden till samhällets problem hamnar i skuggan. Hur man än vänder och vrider på det är det inte flyktingarnas fel att Sverige i början av 1990-talet lade ned ambitionerna för bostadsbyggande, eller att pensionssystemet från 1994 gör livet fattigare för äldre idag. Hur förblindad man än är av GAL-TAN-skalan är det svårt att lasta nyanlända för att klyftorna har ökat sedan 1982.

Etzler avslutar sin artikel med att, efter att han konstaterat att SD:s och ”TAN:s” problembeskrivning (enligt Etzler: att allt från minskat bostadsbyggande till försämrat pensionssystem kan skyllas på flyktingar) är fiktiv eller grovt vinklad, mena att en mer ”ren” vänsterekonomisk politik kan skära igenom bruset och nå de arbetare och tjänstemän vars oro förtjänar att tas på allvar. Heltidslön och hyror ges som exempel. Då det sedan en tid tillbaka är ett faktum att SD är det näst största partiet bland arbetare, i vissa mätningar det största, och växer markant bland lägre tjänstemän så blir talet om att ”ta oro på allvar” lite svår att ta på allvar när artikeln till övervägande del handlar om att oron om TAN-frågor, men främst invandringsfrågan, utgår ifrån ideologiska missuppfattningar som det varnas för att ta på för mycket allvar. Motsatsparet mellan ”heltidslöner och hyror” och ”invandring, brott och straff” blir bara logiskt om man ser det sistnämnda som ideologiskt vinklade frågor utan en motsvarande stark rot i materiella förhållanden, det vill säga löskopplade kulturella eller värderingsmässiga frågor, och på så vis är det svårt att inte läsa Etzlers analys som ett implicit erkännande av GAL-TAN-skalans och den autonoma kulturella sfärens logik.

Sammanfattningsvis kan sägas att Etzler målar upp GAL-TAN skalans motsättningar som i stor grad fiktiva

eller grovt vinklade men att ett vänsterekonomiskt program skulle bemöta verklighetens problem och kan resonera hos de berörda parterna - ett tydligt varningens finger reses mot att ”vika” för vad Etzler menar är GAL-TAN:s värderingsfrågor. Ett intressant uttryck för att inte lyssna till denna varning kommer från Vänsterpartiets (tragiskt nog) största konkurrent ”till vänster” i socialistisk mening.

I januari 2020 skrevs i den till Vänsterpartiet kopplade tidningen *Flamman* ett längre reportage om organisationen Kommunistiska partiet, ett mindre politiskt parti på vänsterkanten. Reportaget hette ”Goodbye, Lenin?” och behandlade de splittringar och utbrytningar ur partiet som till stor del handlat om förhållningssättet till arbetskrafts- och flyktinginvandring samt om EU.²⁸

Sammanfattningsvis så driver artikeln tesen att partiet under en period rört sig högerut på ledningens initiativ och mot medlemmarnas vilja. Man låter medlemmen i partiets avdelningsstyrelse i Stockholm, Anita Salvén, komma till tals men glider mellan att låta henne eller artikeln själv få definiera ledningens nya riktning som höger.

I början av 2018 bytte partiet logga: från den tidigare rödgula hammaren och skaran-symbolen och den röda stjärnan till det ”K” som används idag. Under höstens kongress fick konflikten tydligare konturer: en del av partiet ville gå högerut, den andra delen ville inte det. Högergruppen var långt ifrån en majoritet, men många av dem hade ledande positioner. På Proletärens ledarsidor vädrades åsikter som enligt Anita Salvén låg allt längre högerut. Nils Littorin, bland andra, ville tvätta bort delar av kommunismen och socialismen från partiet.

Men just definitionen av höger är intressant. Man berör främst symbolfrågor som logga, ordval, framtoning men också invandringsrelaterade

frågor samt ett agg mot HBTQ (detta sistnämnda agg från ”högerfaktionen” exemplifieras intressant nog inte alls i artikeln). Vad som är höger i sammanhanget vävs istället samman i en mer övergripande bild av värdekonserveratism. Man låter statsvetaren Ulf Bjereld²⁹ förklara:

Enligt Ulf Bjereld finns det i dag ett politiskt utrymme för en så kallad ”vänster-TAN”, det vill säga en traditionellt sinnad, auktoritär och nationalistisk vänster. Att en sådan strömning fått gehör i Kommunistiska partiet förvånar honom inte. Särskilt eftersom det politiska landskapet har förändrats markant de senaste fyrtio åren, och det kan vara svårt för ett litet vänsterparti att orientera sig i.

– De som har hjärtat till vänster i fördelningsfrågor kan i en del avseenden vara kulturkonserverativa. Då kan man rent formuleringsmässigt gå hand i hand med Sverigedemokraterna, genom att väga flyktingar och arbetarklassens ställning mot varandra, säger Ulf Bjereld.

Trots att Flamman tillåter utvecklingen inom Kommunistiska Partiet att framställas som framväxten av en ”vänster-TAN”-gruppering, med professor Bjerelds ord, så kallar man dem ändå konsekvent för ”högerfaktionen.” Detta skulle kunna antyda att denna faktion är höger i en mer ekonomisk och mindre värderingsmässig mening utöver att de är TAN. Men även här är exemplen oklara.

Nils Littorin, som lyfts som artikelnas främsta exempel på en högeravvikare, får läsaren aldrig någon vidare djupdykning i vad hans högeravvikande skulle gå ut på. Ett flygblad som Nils Littorins Malmöavdelning av Kommunistiska Partiet gick ut med som uppmanade polska byggarbetare att ansluta sig till facket och arbeta efter kollektivavtal eller åka hem (ett konventionellt fackligt krav vad

gäller arbetskraftsinvandring och ett sådant han resonerat om mer utförligt i Kommunistiska Partiets tidning Proletären)³⁰ anges som ett exempel på högeravvikandet och leder vidare in i detta:

En källa i partiet berättar för Flamman att många blev upprörda av flygbladet, och ville se repressalier, medan AU med Robert Mathiasson och Jenny Tedjeza i spetsen tog det lättare. Med repressalierna blev det ingenting av, och Malmöavdelningen och Nils Littorin fortsatte på inslagen bana. Snart kom de med kritik mot satsningar på HBTQ-certifiering, liksom ifrågasättande av ”multikulturalism” och ”ghettofiering” av Sverige. Littorin har genomgående pekats ut som en av de mest radikala och drivande i partiets högerfalang.

– Jag, Jenny, Robert, Per och några till, vi ställde självkritiska frågor om vad vänstern gör för fel när arbetare röstar på SD. Men istället för att mötas av en nyfiken diskussion fick vi SD- och rasiststämpel, säger Nils Littorin till Flamman.

Littorin menar här själv att han drivs av att se till arbetares intressen i frågor som är obekväma för vänstern och som, intressant för våra syften med denna artikel, är frågor och politiska värderingar som ligger inom ramen för TAN. Flamman går dock inte djupare in på det utan att väljer att fokusera på ton:

Nils Littorin ifrågasätter bland annat flyktingstatusen för de som söker asyl i Sverige. Han menar att flykting betyder att man är förföljd, och när man inte är det ska man heller inte kallas för flykting. För den stora delen av de som kommer hit är det istället en fråga om ekonomisk invandring, enligt Littorin. Det är i sin tur något som det svenska välfärdsystemet är för skört för att klara av.

Det låter ungefär som den verkliga Sverigedemokraterna brukar hänvisa till i syfte att misstänkliggöra

personer med utomeuropeisk härkomst som söker uppehåll i landet. Men om han låter som extremhögern bryr sig Nils Littorin inte om det.

– Jag skiter i vad Sverigedemokraterna och andra säger. En fascist och en rasist kan ha rätt i sak. Det är där vänstern gör bort sig, man har opererat bort verkligheten för att den inte stämmer överens med det man har i huvudet, säger han.

Flamman sätter här Littorin ”i värderingsfacket”, det vill säga de bemöter inte hans ekonomiska argument kring förmenta TAN-frågor utan sätter det i kontexten av Sverigedemokratisk *syn* på verkligheten. Det klingar något bekant från Etzlers ovan beskrivna varning att anpassa sig just till SD:s världsbild men intressant nog är det, i denna artikel, rent ekonomisk-sociala argument Littorin framför. Dessa argument menar Littorin att han börjat framföra efter en strategisk omvärdering utifrån att ha observerat de klassintressen arbetare börjat ge uttryck för på dessa obekväma områden. Men Flamman väljer att rama in detta i kontexten av en GAL-TAN-konflikt, en värderingskonflikt tydligt åtskild från socioekonomiska dimensioner.

Men Etzlerianismens varnande finger pekar inte bara mot ett mindre nyleninistiskt parti utan även mot utvecklingslinjer inom socialdemokratien. Så sent som den 14 februari 2020 så publicerades i Flamman en kritik av den S-märkta Tankesmedjan Tidens ideologiska utforskande.³¹

Där ville man göra gällande att Tidens nya chefredaktör Payam Moula agerade för arbetarklassen splittrande då han i en debattartikel i Expressen menade att arbetarrörelsen accepterat en liberal människosyn som ser människors naturtillstånd som från varandra och samhället i stort atomiserade.³² I stället för att prata om klass och ekonomi ville han i artikeln, enligt Flamman, återuppliva en sorts folkhems konservatism där patriotism och kyrkan står i fokus.

Flamman argumenterar att detta är vad Moula menar utifrån att han anger den brittiska Labour-föreningen Blue Labour som ett av flera inspirerande exempel i slutet av hans artikel då patriotism och religiositet ligger Blue Labour varmt om hjärtat.

Flamman beklagar sig över detta fokus på (konservativa/TAN-artade) värderingar då det är den ekonomiska klasspolitiken som borde stå i centrum.

Jag önskar att vi kunde prata om klass, fattigdom och arbetsmiljö istället för värderingar. Det politiska parti som vill ta arbetarklassen på allvar kan inte slarva sig igenom de här frågorna. För hur behåller man gemenskapen och tryggar dem som förlorar allt när stora industrier slår igen och flyttar produktionen till låglöneländer? Vad gör vi när glesbygden töms på människor och samhällsservice? Eller när bostadsbristen i storstadsregionerna dömer människor att flytta mellan andra- och tredjehandskontrakt långt upp i medelåldern? Vad ska vi göra åt att var tredje handelssanställd är att betrakta som arbetande fattig? Och hur ska vi befria oss från tuffa låglöneyrken?

Att Payam Moula skulle vara ovillig att diskutera dessa listade sakfrågor och värja sig från klassfrågor synes otroligt både utifrån vad han argumenterar för i sin Expressen-artikel och utifrån hur han diskuterat ”TAN-frågor” på annat håll, så man får anta att Flamman invänder mot att ”värderingsfrågor” inte ska diskuteras alls då de avleder från klasspolitik och får matchen att utspelas på SDs planhalva (minnen i det Etzlerianska varnande fingret!).³³ Det närmaste stödet Flamman kan få för att Moula vill diskutera värderingsfrågor som abstraherade från klass och ekonomi finns i denna passage:

Att samhället finns till för människan och inte tvärtom kan tyckas uppenbart, men har i vår samtid gått förlorat. Det syns i faktum som att den moderna politiken saknar svar på några av vår tids stora samhällsproblem såsom psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet och förtvivlan.

Visst är resursbrist i välfärden en avgörande faktor. Ojämlighet likaså. Men problemen är större än så. De två faktorerna förklarar inte varför en miljon svenskar använder antidepressiv medicin. Eller varför närmare en miljon svenskar upplever lidande på grund av ofrivillig ensamhet.

För att uppnå det goda livet behöver vi människor ett sammanhang. Inte vilshenhet. Vi behöver förutsättningar för mänskliga relationer. Inte ensamhet. Tillfällen för lugn och ro. Inte systematisk stress. Vi behöver röra oss bort från idén om människan som en självständig och autonom varelse som kan gå in i relationer, till en idé om människan som beroende av och alltid i flera relationer. Med sin familj, sin omgivning och sitt samhälle.

På vilket sätt dessa konflikter är ”större än så” förklarar inte Moula närmre

men här faller även han in i en abstrahering av värderingskonflikter bort från en materiell/ekonomisk grund. För att sammanfatta: Vänsterpartiet ogillar GAL-TAN-skalan. Man menar att den förskjuter det politiska samtalet till att handla om värderingar istället för om ekonomi. Men i denna strikta uppdelning av de båda erkänner de implicit men tydligt att de två sakerna är väsensskilda, att värderingar inte har någon relation till materiella omständigheter. Om värderingar vore helt frikopplade från sina materiella omständigheter så skulle en värderingsaxel i den politiska kartografin vara fullt legitim och Vänsterpartiets syn på värderingar som frånskilda materiella omständigheter sammanfalla med Sverigedemokraternas syn. Men är denna uppdelning rimlig?

Förhållningssätten prövas och cementeras

Som framgår av genomgången har samtliga politiska läger uttryckt skepsis mot skalan på olika vis. Den mer eller mindre okritiska entusiasmen har istället kommit från media och den mer försiktiga entusiasmen från SOM-institutet, även om institutet och deras skala blivit mer dragna upp på scenen än att de har dragit upp skalan dit själva.³⁴

Detta är i sig intressant och även om det inte är det huvudsakliga målet för denna undersökning så är det värt att kommentera att en politisk karta som lägger så stor vikt vid kultur, identitet och diskurs får sådant genomslag inom media och, i viss mån, inom den akademiska världen - våra två stora bastioner för de tjatrande klasserna.³⁵

Det skulle kunna ses som anmärkningsvärt att de som sysslar med att kommentera, analysera och rapportera om politiken lyfter fram teorier om diskursen kring politiken som det avgörande för innehållet i politiken. Det blir lätt ett förhållande och framhållande av den egna rollen och betydelsen vilket i sin tur legitimerar ett ingrepp i politiken uppifrån där man ger sig rätten att sätta och påtvinga den bredare befolkningen sin agenda.

Ett samhälles ideologi, i marxistisk mening, är en föreställningsvärld som bärs upp av och återspeglar den härskande klassen intresse av att naturalisera samhällsliga motsättningar genom att framställa vissa fenomen, förhållanden och begrepp som givna och inom sfären för det ”sunda förnuftet”.³⁶

När hegemoniska politiska aktörer i ett kapitalistiskt samhälle under en liberaldemokratisk statsform då plötsligt börjar brottas med definitionen av begrepp centrala för den liberaldemokratiska ideologin som t.ex. ”liberal/frihetlig” och dess motsatser ”auktoriitär” och ”traditionell” kan detta vara ett tecken på att man börjat peta i ett nav av motsättningar dolda under ideologins täcke.

För att uttömmande besvara frågeställningarna i början av denna text, som löd: *Varför fick skalan ett sådant genomslag, hur gick det till, hur förhöll sig de politiska aktörerna till det och vad är den politiska logiken i de olika förhållningssätten?*, behöver vi, innan vi går vidare till den slutgiltiga diskussionen om den politiska logiken, se hur det praktiska och ideologiska förhållningssättet, utarbetat under 2018–2019 års diskussioner, prövades under och cementerades efter 2022 års allmänna val. Vi kan börja hos de debattörer och det politiska läger som sett mest nytta i skalans inramning av politiken, nämligen det Sverigedemokratiska lägret.

Sverigedemokraternas mediala organ har, som ovan beskrivits, tydligt argumenterat för nyttan i GAL-TAN-axeln då den fokuserar deras principfrågor där de är, eller i alla fall har rykte om att vara, mer eller mindre omutliga istället för att uppmärksamma frågor där de vill ha en mer pragmatisk hållning om man ska uttrycka sig generöst, en mer opportunistisk om man ska uttrycka sig mindre generöst.

Sedan 2018 har SD uttryckt en vilja att vara en borgerlig regerings ”sociala samvete”³⁷ i ekonomiska rättvisefrågor som lär vara gynnsamma för SD:s arbetarväljare. Under valrörelsen var man till exempel den enda delen av vad som kom att bli regeringsunderlaget (M, KD, L och SD) som motsatte sig ett återinförande av tidsgränsen, i debatten kallad ”stupstocken”, i sjuk-

försäkringen som den Moderatledda alliansregeringen införde 2008 och som sedan avskaffades 2016 av den dåvarande rödgröna regeringen.³⁸ Rödgröna debattörer, till exempel LO, har menat att denna sorts uttryck för det ”sociala samvetet” väger lätt gentemot SD:s hjärtefrågor och att ”högst sannolikt är att SD vid ett regeringsskifte kommer att acceptera Moderaternas stupstock och övriga regelskärpningar i sjukförsäkringen om de får åtstramningar när det gäller partiets hjärtefråga, invandringspolitik.” Detta återstår i dagsläget att se men detta hade rimmat väl med den balansgång SD själva gett uttryck för.

SD, som alla politiska partier, är inte en fullt så monolitisk kraft som de vill ge uttryck för i media utan slits av falangstrider. Om Dick Erixon och Jimmie Åkesson trots detta kan ses som den sorts individer som är tongivande inom partiet så finns det här en uttalad riskbedömning kring det ”sociala samvetet” där ett uppfattat svek inom t.ex. välfärdsfrågor kan vägas upp av en tydlig TAN- eller ”realist-”profil. På så vis är GAL-TAN-skalan ett tacksamt redskap för Sverigedemokraterna.

I den traditionella borgerligheten, å sin sida, fördes en kamp kom att lösas ideologiskt tack vare ”utforskande av frihetlig konservatism” och praktiskt genom att behålla det konservativa blocket i ett stadium av kvasiexistens vilket tillät det att locka över de ännu liberala Liberalerna från Centerpartiets linje till en borgerlig regering där man lovade att hålla Sverigedemokraterna formellt utanför. Under denna halvmesyr kom Moderaterna och Kristdemokraterna båda två att backa med varsin dryga procent och Sverigedemokraterna att öka med tre. Den praktiska orienteringen efter GAL-TAN:s förutsättningar var alltså inte särskilt lyckad även om borgerlighetens ideologer valt sida.³⁹

Vad gäller det entusiastiska ”vänster-GAL”-lägret skrev den MP-kopplade tidningen Syre drygt två månader efter valet 2018 följande:

Det som talar för Fi:s fortsatta existens är också att de har profilerat sig väldigt tydligt som GAL (gröna, alternativa, libertarianska/frihetliga) på den allt viktigare GAL-TAN-skalan. Just nu är det de traditionella, auktoritära och nationalistiska partierna som är på frammarsch, men pendeln kan mycket väl komma att svänga snart och då ska vi inte bli förvånade om de partier som står på den andra sidan – som Centerpartiet, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Fi – kommer att växa.⁴⁰

Trots att både Miljöpartiet och Feministiskt initiativ hade backat detta val var alltså entusiasmen på topp inför framtiden. Den auktoritära frammarschen bekräftade ju att pendeln faktiskt svingade mellan de två samhällsstrukturerande auktoritära respektive frihetliga polerna. 2019 skriver man ännu en ledare som denna gång uttrycker besvikelse över att Miljöpartiet inte tagit vara på den frihetliga möjligheten:

Det solidariska frihetliga hörnet är i dag helt tomt i svensk partipolitik. Frågan är om det parti som nu är på gång kan ta den platsen. (...) Ska det solidariskt frihetliga hörnets tomrum fyllas så krävs det att de frihetliga frågorna får samma utrymme som de fördelningspolitiska. (...) Klarar det nya partiet att värna en radikal fördelnings- och miljöpolitik och samtidigt skilja ut sig från V och Fi genom att ge folk frihet och möjlighet att ta ansvar så kommer det att fylla ett stort tomrum i svensk politik. Ett tomrum som, när statskramande nationalisterna i olika färger har allt större framgång, behöver fyllas mer än någonsin.⁴¹

Efter valet 2022 överlevde Miljöpartiet med hjälp av stödröster och F! gick från 0.45% av väljarstödet till 0.05%. Inget nytt frihetligt parti, som beskrivet av Syre ovan, har heller trätt fram med framgång.

Att Syres skribenter uttrycker missnöje över att Miljöpartiet dragits med i vad de upplever som en auktoritär trend kan vara sant i så mån att de varit ett regeringsparti som sökt kompromisser och till den grad man accepterar motsatsparet frihetlig-aukautoritär eller helt enkel GAL-TAN. Men att Miljöpartiet i sin egna programmatiska politik skulle blivit mer auktoritärt givet Syres definition är svårt att se, då man gick till val på stärkt asylrätt, fredspolitik, förebyggande snarare än repressiva åtgärder mot kriminaliteten etc.⁴²

Analysen att det är det frihetliga inslaget som saknas står dock fast så sent som den 12 december 2022 i en ledare med explicit hänvisning till GAL-TAN-skalan och där man menar sig ha kommit till insikten att man inte kan ”maxa” både ekonomisk omfördelningspolitik och personlig frihet - frihetlighet är istället att hitta balansen däremellan.⁴³

Fridolins kritik av det tidigare nämnda ”fylleruset” lär ha syftat på diskussioner som ledde fram till Socialdemokraternas trygghetspolitiska program för 2018 års valrörelse med parollen ”Ett starkare samhälle, ett tryggare Sverige.”⁴⁴ Här skulle man ha ”två tankar i huvudet samtidigt”, ”både hårda tag och mjuka tag” då ”både och bygger ett starkare samhälle.”⁴⁵

Som exempel kan tas den video som släpptes i och med programmet där man uttrycker att man både vill förbjuda religiösa friskolor och värna religionsfriheten och har formuleringar om ”mer kollegor” över ett videostycke avbildande ambulanspersonal och ett engelskans ”No” över ett videostycke avbildande bilbränder. Man har i videon, vars syfte vi får anta är att destillera programmet och lyfta fram dess viktigaste punkter, inga skarpa formuleringar om hårdare straff eller utökade polisiära befogenheter men man appellerar i alla fall retoriskt till ”hårdare tag” görs tydligt inte bara av denna exakta formulering utan även videons generella inramning.

Under valrörelsen 2022 kom dock LO att kritisera Socialdemokraterna för övergivandet av denna linje och ska ha beskrivit den nya linjen som att gå till val på statsmannamässigt ansvarstagande och att en anti-SD-linje inte går hem hos arbetarväljare när man är ute och knackar dörr.⁴⁶ Detta tycks ha bekräftats av det fortsatta tappet av arbetarväljare detta val och ökningen bland tjänstemannaväljare, särskilt de stora framgångarna bland dessa grupper i Stockholmsområdet. Partiets ledning, i alla fall ”kretsen kring Magdalena Andersson”, har dock uttryckt att man varit nöjd med ett lyckat valresultat.⁴⁷

Aron Etzlers varnande finger gör sig påmint i Vänsterpartiets valanalys för valåret 2022 med en formulering från inledningskapitlets avslutande stycke:

Partistyrelsens erfarenhet är att när debatten rör sig på GAL-TAN-skalan har Vänsterpartiet svårt att få genomslag. Klassiska höger-vänsterkonflikter ger Vänsterpartiet större möjligheter att sätta dagordningen, vilket t.ex. har gjorts i frågan om vinster i välfärden, LAS, marknadshyror, sjukförsäkringen och pensionerna.⁴⁸

När man ska utvärdera varför inte fokuset på t.ex. vinster i välfärden, LAS, marknadshyror, sjukförsäkringen och pensionerna gav större utdelning skriver man:

En av Vänsterpartiets målsättningar under valrörelsen var att påverka debatten så att den fokuserade på materiella frågor i högre grad. Vi var det enda riksdagspartiet som hade den ambitionen vilket gjorde det svårt att nå det uppsatta målet. Socialdemokraternas strategi gick till stor del ut på att lyfta fram Magdalena Andersson som en trygg och pålitlig statsminister samt att skrämja väljarna

med konsekvenserna av en regering beroende av SD. Även Mp och C försökte göra valet till en folkomröstning om SD, medan högerpartierna satsade på GAL-TAN-frågor som lag och ordning kopplat till migration, försvaret samt energiförsörjning och då framförallt kärnkraft.⁴⁹ [kursiveringar är mina, ej Vänsterpartiets]

Överlag ser man det som att medias stora fokus på GAL-TAN-frågor skapade en dålig valrörelse för Vänsterpartiet trots deras starka genomslag i vad Vänsterpartiet menar är de materiella frågorna:

Att GAL-TAN-skalan dominerade medierapporteringen återspeglas inte i bilden av de frågor där Vänsterpartiet fick mycket uppmärksamhet. Vi syntes helt enkelt inte i de frågor som vi inte prioriterade, vilket också gjorde att vi fick mindre medialt utrymme än om vi hade prioriterat de frågor som var mest bevakade.

Analysen är alltså i princip inte uppdaterad mer än att dess bredd vidgats till att nu innefatta energiförsörjning under den från den materiella basen fränkopplade kulturella kategorin.

Vänsterpartiet hade i sitt strategidokument från 2020 som mål att ”vinna 20 procent av arbetarväljarna genom en offensiv riktad mot bruksorternas LO-medlemmar som lockas av SD”, men enligt valanalysen⁵⁰ ”innebar [valet 2022] inga sådana framsteg. Därför behöver partistyrelsen ta fram strategier för att tydligare nå dessa målgrupper [arbetare och unga].” Vad gäller unga föreslår man följande: ”När det gäller unga, och den tendens till högervåg som pågår, behöver Vänsterpartiet även börja organisera studenter” men man ger inga förslag på hur man ska locka arbetare.⁵¹

Som jag kommenterat vid ett annat tillfälle hade Vänsterpartiets strategi att nå arbetarväljare i bruksorter som lockas av SD aldrig något faktiskt innehåll.⁵² Som framgår av bl.a. valanalysen kom strategin att handla om att helt enkelt inte prata om vad Vänsterpartiet faktiskt tycker i frågor utanför ekonomisk politik i snäv mening. På så vis har man lyckats upprätthålla GAL-TAN-frågorna som ett fränkopplat kulturellt fält men till priset av detta fälts fortsatta aggressiva expansionism - när man inte bemäktigat sig att till exempel inordna ens energipolitiken i en materialistisk tolkningsram så har även detta område annekterats av den hungriga lilla imperialisten som är det kulturella.

Till skillnad från tiden kring före, under och efter 2018 års val så har samtliga politiska aktörer i uppifrån och nedåt fallande skala blivit mer bekväma med GAL-TAN-skalan:

- Sverigedemokraterna bejaktar sin position på skalan med entusiasm och välkomnar skalan som sådan, dock med vissa justeringsförslag.
- Moderaterna och Kristdemokraterna bejaktar sin position med vissa reservationer för att hålla öppet för Liberalerna och uttrycker ingen skepsis över skalan som sådan men skördar få framgångar i politisk praktik.
- Socialdemokraterna har i sina centrala strategidiskussioner tydligt utgått från en auktoritär-liberal axel med sin inramning av

”både och” och försökte välja en balansgång. Man kom dock till slut att landa i en sorts anti-TAN retorik baserad på SD:s inflytande i det blivande regeringsunderlaget och att detta var problematiskt på grund av deras påstått anti-demokratiska böjelser, samtidigt som man ville måla upp en ”tuff” migrationspolitik som något oproblemiskt, troligtvis i syfte att neutralisera SD. Invändningar bland annat från LO att detta inte var något som intresserade arbetarväljare var sant i så mån att tappet av dessa inte hejdades, dock kan en frånvaro av kritik av SD:s migrationspolitik ligga till grund för att tappet inte blev lika stort denna gång

- Miljöpartiet låg lågt i valrörelsen men i sin valplattform kan man knappast se det som att de rörde sig bort från en GAL-position. I deras interna debatt har det istället uttryckts en entusiasm för de möjligheter skalans inramning av politiken ger och förhoppningarna har varit fortsatt höga trots låg utdelning detta val
- Vänsterpartiet tillskriver GAL-TAN-skalan fortsatt stor betydelse för varför det går dåligt för Vänsterpartiet. Man accepterar kanske minst entusiastiskt, men närmast mest okritiskt, skalans logik och väljer fortsatt munkavlens strategi trots skalans växande anspråk.

Sammanfattning - de olika förhållningssätten politiska logik

För att återgå till kapitlets inledande frågeställningar så kan vi nu se dem som delvis besvarade. Hur skalans genomslag såg ut har redogjorts för och likaså hur de olika aktörerna förhöll sig till skalans genomslag. Varför den slog igenom kan delvis förstås utifrån dess popularitet bland journalister och akademiker, men det intressanta är varför den allt från glatt bejakats till motvilligt accepterats av olika politiska aktörer.

Till att börja med: Kritiken av premisserna för skalan och dess kategorier skiner med sin frånvaro mer och mer sedan SVT:s lansering fram till idag. Att Sverigedemokraternas ("höger-TAN"), respektive Miljöpartiets/ Feministiskt Initiativ ("vänster-GAL") krets välkomnar en inramning av politiken, som i alla fall delvis bestående av en helt autonom kulturell sfär, är kanske inte så förvånande.

Vad som är mer anmärkningsvärt är hur skalans förment materialistiska kritiker böjer sig för den kulturella axelns validitet och hur territoriet för denna växt. Som ovan nämnts har Vänsterpartiet efter sin valförlust förklarat de dåliga resultaten i bland annat energifrågan, en fråga som borde vara materiell ända ner till djupaste basen i en bas-överbyggnadsmodell, med att denna var en "GAL-TAN-fråga".

I ett vidgat perspektiv från Vänsterpartiet till mediehusen, från GAL-TAN till begreppet "kulturkriget" så fortsätter även här den eviga expansionen av de fritt svävande kulturfrågorna. Att hösten 2022:s debatt kring "Drag queen story hour" beskrevs som en del i "kulturkriget" är kanske inte så anmärkningsvärt men när kulturkrigsbegreppet oreflekterat används för att beskriva allt från skandalen kring statssekreterarens PM Nilssons tjuvfiske av ål, debatten kring havsvindkraftens effektivitet, den svenska NATO-ansökningsprocessen, drivmedelspriser så tycks en hund ligga begravnen.⁵³

Gemensamt för alla dessa debattlägg är att man menar att frågan, eller i alla fall motståndarnas argument i frågan, inte får genomslag av några rationella skäl - det är bara ett upp- och nedvridet tonläge runt fritt svävande kulturmarkörer som kan förklara vad som sker. Till skillnad från nyttan för publikationer som Syre och Samtiden i att bejaka kulturaliseringen av politiken så blir nyttan för dessa debattörer att kulturalisera växande delar av politiken så att man slipper att diskutera den i sak. Det är inte en vinnares strategi men ett användbart redskap för att legitimera att slippa behöva röra sig ur sin skyttegrav.

Slutnoter

1. Rolf Tardell & Eva Landahl, ”Därför har vi kompletterat den politiska vänster-höger-skalan i våra partiledarutfrågningar”, *SVT Nyheter*, 16/8 2018, <https://www.svt.se/nyheter/dar-for-har-vi-kompletterat-den-politiska-vanster-hoger-skalan-i-vara-partiledarutfragningar> [hämtad 2023-04-04].
2. Mathias Persson, ”GAL-TAN: Skalornas krig”, *Smålandsposten*, 26/3 2019, <https://www.smp.se/ledare/gal-tan-skalornas-krig/> [hämtad 2023-04-04]; *Sydsvenskan*, ”Sverige 2019: Skilda världar, skilda värden.”, *Sydsvenskan*, 18/2 2019, <https://www.sydsvenskan.se/2019-02-18/sverige-2019-skilda-varldar-skilda-varden> [hämtad 2023-04-04]; Peter Wolodarski, ”Grattis, du är liberal utan att veta om det”, *Dagens Nyheter*, 17/6 2018, <https://www.dn.se/ledare/kolumner/peter-wolodarski-grattis-du-ar-liberal-utan-att-veta-om-det/> [hämtad 2023-04-04].
3. Liesbet Hooghe, Gary Marks & Carole J. Wilson, ”Does Left/Right Structure Party Positions on European Integration?”, *Comparative Political Studies* 35:8 (2002).
4. Henrik Oscarsson, *Den svenska partirynden: väljarnas uppfattningar av konfliktstrukturen i partisystemet 1956-1996*, Uppl. 1 uppl. (Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet, 1998); Henrik Oscarsson, *Hur endimensionellt är det svenska partisystemet?*, 25/1 2015, <https://politologerna.wordpress.com/2015/01/25/hur-endimensionellt-ar-det-svenska-partisystemet/> [hämtad 2023-04-04].
5. Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Solevid (red.), *Ekvilibrium: SOM-undersökningen 2015* (Göteborg: SOM-institutet, 2016).
6. Lars Anders Johansson, ”Köp inte GOD/OND-skalans verklighetsbeskrivning”, *Smedjan*, 20/5 2018, <https://timbro.se/smedjan/kop-inte-god-ond-skalans-verklighetsbeskrivning/> [hämtad 2023-04-04]; Jonas Wikström, ”Rätt medicin, fel diagnos”, *Flamman*, 26/10 2016, <http://flamman.se/a/ratt-medicin-fel-diagnos> [hämtad 2023-04-04].
7. Anders Backlund, *GAL-TAN – Politiskt slagträ eller statsvetenskapligt analysverktyg*, 5/10 2021, <https://maktochpolitik.wordpress.com/2021/10/25/gal-tan-politiskt-slagtra-eller-statsvetenskapligt-analysverktyg%E2%82%AC%81/> [hämtad 2023-04-04].
8. SVT Nyheter, ”Svaren från valkompassen”, *SVT Nyheter*, 2018, <https://valkompass.svt.se/2018/> [hämtad 2023-04-04].
9. Dick Erixon, ”Ny politisk skala behövs: Här är Samtidens förslag”, *Samtiden*, 10/6 2017, <https://samtiden.nu/2017/06/ny-politisk-skala-behovs-har-ar-samtidens-forslag/> [hämtad 2023-04-04].
10. Johansson Köp inte GOD/OND-skalans verklighetsbeskrivning 20/5 2018; PJ Anders Linder, ”Bristerna i GAL-TAN-skalan”, *Dagens Nyheter*, 31/8 2016, <https://www.di.se/artiklar/2016/8/30/debatt-bristerna-i-gal-tan-skalan/> [hämtad 2023-04-04].
11. Dick Erixon, ”Så ser den ideologiska spelplanen ut inför valet”, *Samtiden*, 24/5 2018, <https://samtiden.nu/2018/05/sa-ser-den-ideologiska-spelplanen-ut-infor-valet/> [hämtad 2023-04-04].
12. Gustaf Kilander, ”Beskeden vi fick – och inte fick – av Jimmie Åkesson”, *SVT Nyheter*, 2/9 2018, <https://www.svt.se/nyheter/val2018/beskeden-vi-fick-och-inte-fick-av-jimmie-akesson> [hämtad 2023-04-04].
13. Lars Anders Johansson, ”Ryktet om höger-vänster-skalans död är överdrivet”, *Smedjan*, 17/4 2017, <https://timbro.se/smedjan/ryktet-om-hoger-vanster-skalans-dod-ar-overdrivet/> [hämtad 2023-04-04].
14. Svante Nycander, ”Så styrde nyliberalerna om Sveriges migrationspolitik”, *Dagens industri*, 9/3 2018, <https://www.di.se/debatt/svante-nycander-sa-styrde-nyliberalerna-om-sveriges-migrationspolitik/> [hämtad 2023-04-04].
15. Janerik Larsson, ”Svante Nycander och nyliberalerna”, *Svenska Dagbladet*, 27/2 2018, <https://www.svd.se/a/MgdWX0/svante-nycander-och-nyliberalerna> [hämtad 2023-04-04].
16. Vladan Lausevic, ”Alliansen mellan frihetlig höger och vänster inte ohelig”, *Opulens*, 5/3 2018, <https://www.opulens.se/opinion/alliansen-mellan-frihetlig-hoger-och-vanster-ar-inte-ohelig> [hämtad 2023-04-04].

17. Timbro, "Ny satsning på frihetlig konservatism", *Timbro*, 8/10 2019, <https://timbro.se/ideologi/ny-satsning-pa-frihetlig-konservatism/> [hämtad 2023-04-04].
18. Fredrik Hultman, "Liberal tillnyktring välkomnas", *Smedjan*, 1/3 2020, <https://timbro.se/smedjan/liberal-tillnyktring-valkomnas/> [hämtad 2023-04-04].
19. Lars Anders Johansson, "Konservatismen är radikalismens motpol, inte liberalismens", *Smedjan*, 6/2 2019, <https://timbro.se/smedjan/konservatismen-ar-radikalismens-motpol-inte-liberalismens> [hämtad 2023-04-04].
20. Gustav Fridolin, "Vad är det för sossemonster jag har varit med och skapat?", *Arbetet*, 15/1 2020, <https://arbetet.se/2020/01/15/vad-ar-det-for-sossemonster-jag-har- varit-med-och-ska-pat/> [hämtad 2023-04-04].
21. "Tidningen Syre" ägs av Mediehuset Grön Press som i sin tur ägs av Lennart Fernström, f.d. miljöpartistisk politiker och ännu aktivist i denna riktning. Grön Press äger också via dotterbolag Fempers Nyheter som är partiet Feministiskt Initiativs närmast kopplade tidning.
I en ledare från den 6 november 2018, alltså ungefär två månader efter valet, argumenterar man på följande vis: "Det som talar för Fi:s fortsatta existens är också att de har profilerat sig väldigt tydligt som GAL (gröna, alternativa, libertarianska/frihetliga) på den allt viktigare GAL-TAN-skalan. (...) Nu finns möjligheten att de kan förflytta sig längre högerut och på så sätt locka över väljare från Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet, personer som ser sig som progressiva feminister men som aldrig skulle kunna tänka sig att rösta på ett vänsterparti. (...) För att Fi ska fortsätta spela en viktig roll i svensk politik tror jag det är viktigt att de ännu starkare lyfter fram det frihetliga perspektivet och visar hur de står i motsats inte bara till SD och M utan också till de allt mer auktoritära tendenserna vi ser inom Socialdemokraterna. Precis som C i dag har utvecklats till det självklara valet för dem som ser sig som borgerliga och frihetliga skulle Fi kunna bli det frihetliga valet för alla på vänstersidan – i kontrast till de statskramande partierna S och V." (Valdemar Möller, "Fi har ett liv även efter Gudrun", *Syre*, 6/11 2018, <https://tidningensyre.se/2018/nummer-310/fi-har-ett-liv-aven-efter-gudrun-3/> [hämtad 2023-04-04]).
Redan 2017 argumenterade tidningen Syre för att "Gal-tan kompletterar höger-vänsterskalan". Artikeln är skriven som en neutral återgivning av det statsvetenskapliga forskningsläget men har en illa dold entusiasm för utrymmet denna politiska inramning skapar för partier som MP och Fi. Notera vilka den frihetliga vänstern kontrasteras mot: "Det sista dock med en reservation: precis som fascism och nazism kan den ha vänsterinslag (ett aktuellt exempel är Front national). Men alla tre tenderar att gå åt höger – jämför Sverigedemokraternas senaste svängningar, Mussolinis accepterande av kyrkan och monarkin, Hitlers likvidering av vänsternazismen och de facto-uppgörelserna med det tyska storkapitalet. I den nedre vänstra boxen finns vänsterliberaler, vänstergröna och vänstersocialister." (Göran Dahl, "Gal-tan kompletterar höger-vänsterskalan", *Syre*, 9/3 2017, <https://tidningensyre.se/2017/nummer-145/gal-tan-kompletterar-hoger-vanster-skalan/> [hämtad 2023-04-04]).
22. Enna Gerin, "Britterna valde kulturkriget före klasskriget", *Aftonbladet*, 13/12 2019, <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/K32vmM/britterna-valde-kulturkriget-fore-klasskriget> [hämtad 2023-04-04].
23. Statista, *Share of votes in general elections in the United Kingdom from 1918 to 2019, by political party*, 2023, <https://www.statista.com/statistics/717004/general-elections-vote-share-by-party-uk/> [hämtad 2023-04-04].
24. Miljöpartiet, *Partiprogram*, 2013, https://www.mp.se/sites/default/files/miljopartiets_partiprogram_lagupplöst_2013.pdf [hämtad 2023-04-04].
25. Kalle Sundin, "Så kan S ta sig ur GAL-TAN-fällan", *Svenska Dagbladet*, 14/2 2020, <https://www.svd.se/sa-kan-s-ta-sig-ur-galtan-fallan> [hämtad 2023-04-04].
26. Kalle Sundin, *Spogat över väljarkåren: Socialdemokratin och den postmateriella utmaningen*, 32 (Stockholm: Katalys, 2016), <http://digi.arbark.se/bibliotek/tankesmedjor/katalys/katalys-32-spogat.pdf> [hämtad 2023-04-04].
27. Aron Etzler, "Extremhögerns politik görs självklar med GAL-TAN-skalan", *Dagens Nyheter*, 19/2 2018, <https://www.dn.se/debatt/extremhogerns-politik-gors-sjalvklar-med-gal-tan-skalan/#receipt-page> [hämtad 2023-04-04].
28. Anja Bergdahl, "Goodbye, Lenin?", *Flamman*, 27/1 2020, <http://flamman.se/a/goodbye-lenin> [hämtad 2023-04-04].

29. Som själv är före detta medlem i partiet. Martin Johansson, ”Hallå eller! Ulf Bjereld”, *Göteborgs-Posten*, 31/8 2012, <https://www.gp.se/nyheter/g%C3%B6teborg/hall%C3%A5-eller-ulf-bjereld-1.640707> [hämtad 2023-04-04].
30. Nils Littorin, ”Vänstern har opererat bort verkligheten. Vad hände med att stå upp för det man tror på?”, *Proletären*, 9/4 2019, <https://proletaren.se/artikel/vanstern-har-opererat-bort-verkligheten> [hämtad 2023-06-14].
31. Laila Vianden, ”TAN-vänstern splittrar dem som borde enas”, *Flamman*, 14/2 2020, <http://flamman.se/a/tan-vanstern-splittrar-dem-som-borde-enas> [hämtad 2023-04-04].
32. Payam Moula, ”Vi måste hitta tillbaka till Per-Albins folkhem”, *Expressen*, 7/2 2020, <https://www.expressen.se/kultur/ide/vi-maste-hitta-tillbaka-till-per-albins-folkhem/> [hämtad 2023-04-04].
33. Payam Moula, ”Migration, Marx och internationell solidaritet”, *Tiden*, 14/6 2019, <https://tankesmedjantiden.se/tiden-magasin/migration-marx-och-internationell-solidaritet/> [hämtad 2023-04-04].
34. En av SOM-institutets grundare, Sören Holmberg, har varit mycket kritisk mot GAL-TAN-skalan. Sören Holmberg, ”Fredagsintervjun: Nej, polariseringen har inte ökat”, *Kvartal*, 19/2 2021, <https://kvartal.se/artiklar/nej-polariseringen-har-inte-okat/> [hämtad 2023-04-04].
 Detta har dock inte hindrat politiska journalister, i det här fallet anställda av samma tidning som intervjuar den kritiska Holmberg, från att tillskriva skalan stor betydelse. Cecilia Garme, ”Tan vann valet”, *Kvartal*, 13/9 2022, <https://kvartal.se/artiklar/tan-vann-valet/> [hämtad 2023-04-04].
35. För en intressant marxistisk kritik av politiska teorier om diskursens makt att forma politiska identiteter och mobiliseringar, dessas stora popularitet bland intellektuella och det suspekta i teorins centrerings av just de intellektuella som formare av dessa diskurser och identiteter, se Ellen Meiksins Wood, *The retreat from class: a new "true" socialism* (London: Verso, 1998).
36. I ”Den tyska ideologin” använder Marx och Engels begreppet för att beskriva den härskande klassens idéer som sipprar uppifrån och ned över samhället för att dölja motsättningarna i det kapitalistiska produktions sättet: ”Den härskande klassens tankar är under varje epok de härskande tankarna, d.v.s. den klass, som är den härskande materiella makten i samhället, är samtidigt dess härskande andliga makt. Den klass, som förfogar över de materiella produktionsmedlen, förfogar därmed också över de andliga produktionsmedlen, så att deras tankar, som måste undvara de andliga produktionsmedlen, därmed också genomgående är underkastade de förras tankar. De härskande tankarna är heller ingenting annat än det ideella uttrycket för härskande materiella förhållandena, de härskande materiella förhållandena uttryckta i tankar; alltså de förhållanden som just gör denna klass till den härskande, alltså tankarna om dess herradöme. De individer, som utgör den härskande klassen, har bl.a. också medvetande och tänker därmed; i och med att de härskar som klass och bestämmer en historisk epoks hela omfång, så är det självklart att de gör detta i alla avseenden, d.v.s. de härskar också som tänkare och som producenter av tankar och reglerar sin tids produktion och distribution av tankar; deras tankar är alltså epokens härskande tankar.” Karl Marx & Friedrich Engels, *Den Tyska Ideologin (Urval)*, 1965, <https://www.marxists.org/svenska/marx/1846/03-d036.htm> [hämtad 2023-04-04].
37. Niklas Svensson & Johan Ronge, ”Åkessons besked om Moderaternas budget”, *Expressen*, 29/11 2018, https://www.expressen.se/nyheter/val-2018/akesson-vi-vill-vara-det-sociala-samvetet/?utm_medium=link&utm_campaign=social_sharing&utm_source=facebook&social=fb&fbclid=IwAR09FzeJ3GiyNX8H2ieWfIFEFBbwSueEMLQT33o8P8a8dxKTIQSHnyBl2AU [hämtad 2023-04-04].
38. Tidsgränsen, eller ”stupstocken”, innebar att man bara kunde få sjukpenning maximalt under två och ett halvt år. Den som blev utförsäkrad kunde sedan få sjukpenning igen efter tre månader om man fortfarande hade nedsatt arbetsförmåga. Under de tre månaderna fick den utförsäkrade delta i arbetsmarknadspolitiska program som sköttes av Arbetsförmedlingen. Mattias Dahlgren, ”LO: Ulf Kristersson vill stoppa sjukförsäkring till cancersjuka”, *Arbetet*, 31/8 2022, <https://arbetet.se/2022/08/31/lo-ulf-kristersson-vill-stoppa-sjukforsakring-till-cancersjuka/> [hämtad 2023-04-04].

39. Andreas Johansson Heinö, "SD i regeringen – vänj er vid tanken", *Smedjan*, 13/9 2022, <https://timbro.se/smedjan/sd-i-regeringen-vanj-er-vid-tanken/> [hämtad 2023-04-04]; Markus Uvell, "Sverigedemokraterna: Ett parti bland andra – trots allt", *Smedjan*, 29/9 2022, <https://timbro.se/smedjan/sverigedemokraterna-ett-parti-bland-andra-trots-allt/> [hämtad 2023-04-04].
40. Möller *Fi har ett liv även efter Gudrun* 6/11 2018.
41. Lennart Fernström, "Kan de grönaste gröna skapa ett frihetligt parti?", *Syre*, 31/1 2019, <https://tidningensyre.se/2019/nummer-335/kan-de-gronaste-grona-skapa-ett-frihetligt-parti/> [hämtad 2023-04-04].
42. Miljöpartiet, *Valmanifest 2022*, 2022, <https://www.mp.se/valmanifest2022/> [hämtad 2023-04-04].
43. Göran Dahl, "Friheten vi söker", *Syre*, 17/12 2022, <https://tidningensyre.se/2022/17-december-2022/friheten-vi-soker/> [hämtad 2023-04-04]. Syres kategorisering av sina texter är okonventionell och aningen förvirrande. Artikelns i fråga är publicerad under rubriken "Glöd" som beskrivs som att det är Syres "opinionsavdelning där du kan läsa frihetligt gröna ledare, debatt och inspirerande krönikor." Författaren Göran Dahl är dock en återkommande skribent som tycks stå chefredaktören nära.
44. Socialdemokraterna, *Det största trygghetsprogrammet i modern tid. Valmanifest 2018. Ett starkare samhälle. Ett tryggare Sverige.*, 2018, <https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d04641321/1568881590668/valmanifest-2018.pdf> [hämtad 2023-04-04].
45. Socialdemokraterna, "Ett starkare samhälle. Ett tryggare Sverige.", *Youtube*, 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=16uLpLtOs-w&t=2s> [hämtad 2023-04-04].
46. Fyra minuter och tio sekunder in i avsnittet nedan av "Politikrummet" från Expressen. Politikrummet, *LO-skräck och framkrystat liberalt önsketänkande*, <https://open.spotify.com/episode/7y48xwCFTuhTJBOTDD9vj7?si=6c07b72b31a54a96&nd=1> [hämtad 2023-a-04-04].
47. En minut och trettiosex sekunder in i avsnitt nedan av "Politikrummet" från Expressen. Politikrummet, *Vann vi eller förlorade vi?*, <https://open.spotify.com/episode/3A2WFJTaBIQp7PPJ6InWPw?si=75b3250c07dd435a&nd=1> [hämtad 2023-b-04-04].
48. Vänsterpartiet, *Valanalys 2022*, 2022, <https://www.vansterpartiet.se/wp-content/uploads/2022/12/valanalys-2022-vacc88nsterpartiet.pdf> [hämtad 2023-04-04].
49. Vänsterpartiet 2022.
50. Vänsterpartiet, *Strategidokumentet*, 2020, <https://www.vansterpartiet.se/wp-content/uploads/2022/12/strategidokument-2020.pdf> [hämtad 2023-04-04].
51. Vänsterpartiet 2022.
52. Anders Berg, *Vad är vänster 2 - Vänsterpartiets kongress 2020*, 4/11 2020, <https://vadersolens-marke.wordpress.com/2020/11/04/vad-ar-vanster-2-vansterpartiets-kongress-2020/>.
53. Jonas Gardell, "Kulturkriget mot oss trappas nu upp på allvar", *Expressen*, 16/11 2022, <https://www.expressen.se/kultur/jonas-gardell/kulturkriget-mot-oss-trappas-nu-upp-pa-allvar/> [hämtad 2023-04-04]; Henrik Svedäng, "Ska ålen bli ett kärleksoffer i kulturkriget?", *ETC*, 12/12 2022, <https://www.etc.se/debatt/ska-aalen-bli-ett-kaerleksoffer-i-kulturkriget> [hämtad 2023-04-04]; Pernilla Strid, "Regeringen pressas på beslut om havsvindprojekt – "tillskott lika stort som kärnkraften"", *Aktuell Hållbarhet*, 1/2 2023, <https://www.aktuellhallbarhet.se/miljo/energi/regeringen-pressas-pa-beslut-om-havsvindprojekt--tillskott-lika-stort-som-karnkraften/> [hämtad 2023-04-04]; Andrev Walden, "För människor i marginalen är kulturkriget ständigt "allvar på riktigt"", *Dagens Nyheter*, 3/2 2023, <https://www.dn.se/ledare/andrev-walden-for-manniskor-i-marginalen-ar-kulturkriget-standigt-allvar-pa-riktigt/> [hämtad 2023-04-04]; Johan Hakelius, "Det var inte Chang Frick som drog in Nato i kulturkriget", *Fokus*, 30/1 2023, <https://www.fokus.se/johans-blogg/det-var-inte-chang-frick-som-drog-in-nato-i-kulturkriget/> [hämtad 2023-04-04]; Mikael Feldbaum, "2023 – året då du ska identifiera dig med din plånbok", *Arbetsvärlden*, 13/1 2023, <https://www.arbetsvarlden.se/ledare/2023-%E2%88%92-aret-da-du-ska-identifiera-dig-med-din-planbok/> [hämtad 2023-04-04]. Det bör noteras att skribenten inte argumenterar för att drivmedelspriser är en kulturell fråga i sig själv men att frågan fick sin kraft i egenskap av kulturell markör, något som framstår som märkligt i och med de dramatiskt stigande drivmedelspriserna under denna tid.

© Föreningen Aurora

Augusti 2023

Från klasskamp till kulturkamp? - en artikelserie från
föreningen Aurora. **Artikel nr. 1** skriven av Anders-William Berg

Kontakt:

Mail: foreningenaurora@gmail.com

Web: <https://foreningenaurora.wordpress.com/>